

ЗАКОН

О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици.

Овај закон не примењује се на малолетна лица која учине насиље у породици.

Циљ Закона

Члан 2.

Циљ овог закона је да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и бржу, благовремену и делотворну заштиту и подршку жртвама насиља у породици.

Спречавање насиља у породици, непосредна опасност од насиља у породици, насиље у породици

Члан 3.

Спречавање насиља у породици састоји се од скупа мера којима се открива да ли прети непосредна опасност од насиља у породици и скупа мера које се примењују када је непосредна опасност откривена.

Непосредна опасност од насиља у породици постоји када из понашања могућег учиниоца и других околности произлази да је он спреман да у времену које непосредно предстоји по први пут учини или понови насиље у породици.

Насиље у породици, у смислу овог закона, јесте акт физичког, сексуалног, психичког или економског насиља учиниоца према лицу са којим се учинилац налази у садашњем или ранијем брачном или ванбрачном или партнерском односу или према лицу са којим је крвни сродник у правој линији, а у побочној линији до другог степена или са којим је сродник по тазбини до другог степена или коме је усвојитељ, усвојеник, храњеник или хранитељ или према другом лицу са којим живи или је живео у заједничком домаћинству.

Примена овог закона на одређена кривична дела

Члан 4.

Овај закон примењује се и на сарадњу у спречавању насиља у породици (чл. 23 – 26) у кривичним поступцима за кривична дела:

- 1) прогањање (члан 138а Кривичног законика);
- 2) силовање (члан 178. Кривичног законика);
- 3) обљуба над немоћним лицем (члан 179. Кривичног законика);
- 4) обљуба над дететом (члан 180. Кривичног законика);
- 5) обљуба злоупотребом положаја (члан 181. Кривичног законика);

- 6) недозвољене полне радње (члан 182. Кривичног законика);
- 7) полно узнемиравање (члан 182а Кривичног законика);
- 8) подвођење и омогућавање вршења полног односа (члан 183. Кривичног законика);
- 9) посредовање у вршењу проституције (члан 184. Кривичног законика);
- 10) приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетних лица за порнографију (члан 185. Кривичног законика);
- 11) навођење детета на присуствовање полним радњама (члан 185а Кривичног законика);
- 12) запуштање и злостављање малолетног лица (члан 193. Кривичног законика);
- 13) насиље у породици (члан 194. Кривичног законика);
- 14) недавање издржавања (члан 195. Кривичног законика);
- 15) кршење породичних обавеза (члан 196. Кривичног законика);
- 16) родоскрвнуће (члан 197. Кривичног законика);
- 17) трговина људима (члан 388. Кривичног законика);
- 18) друга кривична дела, ако је кривично дело последица насиља у породици.

Овај закон се примењује и на пружање заштите и подршке жртвама кривичних дела из става 1. овог члана (у даљем тексту: кривична дела одређена овим законом).

Примена других прописа

Члан 5.

Ако овим законом није другачије одређено, на спречавање насиља у породици, у поступцима против учинилаца кривичних дела одређених овим законом и на пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених овим законом примењују се Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о парничном поступку, Породични закон и Закон о полицији.

II. НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ И УСТАНОВЕ

Члан 6.

За спречавање насиља у породици и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених овим законом надлежни су полиција, јавна тужилаштва, судови опште надлежности и прекршајни судови, као надлежни државни органи, и центри за социјални рад, као установе.

Поред надлежних државних органа и центара за социјални рад, у спречавању насиља у породици, преко давања помоћи и обавештавања о насиљу, као и пружању подршке жртвама насиља учествују и друге установе у области социјалне заштите, образовања, васпитања и здравства (у даљем тексту: државни органи и установе надлежне за примену овог закона).

Подршку жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених овим законом могу да пруже и друга правна и физичка лица и удружења.

Полиција

Члан 7.

Руководилац подручне полицијске управе одређује полицијске службенике који су завршили специјализовану обуку, да би спречавали насиље у породици и пружали заштиту жртвама насиља (у даљем тексту: надлежни полицијски службеник).

Јавно тужилаштво

Члан 8.

У сваком јавном тужилаштву, осим оних посебне надлежности, јавни тужилац одређује заменике јавног тужиоца који су завршили специјализовану обуку да би остваривали надлежности јавног тужилаштва у спречавању насиља у породици и гоњењу учинилаца кривичних дела одређених овим законом.

Судови

Члан 9.

Председник сваког суда опште надлежности и прекршајног суда одређује судије које су завршиле специјализовану обуку да суде у предметима спречавања насиља у породици и за кривична дела одређена овим законом.

Као предмети спречавања насиља у породици сматрају се поступци за продужење хитне мере, поступци за одређивање мера заштите од насиља у породици предвиђених Породичним законом (у даљем тексту: мере заштите од насиља у породици) и прекршајни поступци за прекршаје предвиђене овим законом (члан 35).

Центар за социјални рад

Члан 10.

Руководилац сваког центра за социјални рад одређује међу запосленима у центру тим стручњака да помажу у спречавању насиља у породици и пружају подршку жртвама насиља.

III. ПОСТУПАК

Општа правила

Члан 11.

Државни органи и установе надлежне за примену овог закона дужни су да брзо, делотворно и координисано спречавају насиље у породици и вршење кривичних дела одређених овим законом и да пруже жртви заштиту, правну помоћ и психосоцијалну и другу подршку ради њеног опоравка, оснаживања и осамостаљивања.

а) Спречавање насиља у породици

Пријава и препознавање насиља у породици

Члан 12.

Свако мора да полицији или јавном тужиоцу пријави без одлагања насиље у породици или непосредну опасност од њега.

Државни и други органи, организације и установе обавезни су да неодложно пријаве полицији или јавном тужиоцу свако сазнање о насиљу у породици или непосредној опасности од њега.

Надлежни државни органи и центри за социјални рад (чл. 7 – 10) дужни су да у оквиру својих редовних послова препознају насиље у породици или опасност од њега.

Препознавање може да произиђе из проучавања пријаве коју је било коме поднела жртва насиља или из уочавања трагова физичког или другог насиља на жртви.

Јавни тужилац коме је пријављено насиље или непосредна опасност од њега, дужан је да пријаву одмах проследи полицијским службеницима, да би они о томе обавестили надлежног полицијског службеника (члан 13. став 1).

Поступање полицијских службеника

Члан 13.

Полицијски службеници дужни су да одмах обавесте надлежног полицијског службеника о сваком насиљу у породици или непосредној опасности од њега, без обзира како су за то сазнали, и имају право да, сами или на захтев надлежног полицијског службеника, доведу могућег учиниоца у полицијску станицу, ради вођења поступка.

Задржавање у полицијској станици ради вођења поступка може трајати најдуже осам часова.

Поступање надлежног полицијског службеника

Члан 14.

Надлежни полицијски службеник мора да могућем учиниоцу који је доведен у полицијску станицу пружи прилику да се изјасни о свим битним чињеницама, да прикупи потребна обавештења од других полицијских службеника, одмах процени ризик непосредне опасности од насиља у породици (у даљем тексту: процена ризика) и да, под условима одређеним овим законом (члан 16. став 1), изрекне хитну меру за спречавање насиља у породици (у даљем тексту: хитна мера).

Ако могући учинилац није доведен у полицијску станицу, надлежни полицијски службеник процењује ризик одмах када прими од полицијских службеника обавештење о насиљу или непосредној опасности од њега.

Пре окончања процене ризика, надлежни полицијски службеник може, по потреби, затражити мишљење центра за социјални рад.

Процена ризика

Члан 15.

Процена ризика заснива се на доступним обавештењима и одвија се у што краћем року.

При процени ризика нарочито се води рачуна о томе да ли је могући учинилац раније или непосредно пре процене ризика учинио насиље у породици и да ли је спреман да га понови, да ли је претио убиством или самоубиством, поседује ли оружје, да ли је ментално болестан или злоупотребљава психоактивне супстанце, да ли постоји сукоб око старатељства над дететом или око начина одржавања личних односа детета и родитеља који је могући учинилац, да ли је могућем учиниоцу изречена хитна мера или одређена мера заштите од насиља у породици, да ли жртва доживљава страх и како она процењује ризик од насиља.

Надлежни полицијски службеник одмах доставља сва доступна обавештења о насиљу у породици или непосредној опасности од њега и процену ризика – ако она указује на непосредну опасност од насиља – основном јавном тужиоцу на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу.

Ако надлежни полицијски службеник установи постојање опасности која није непосредна, сва доступна обавештења о насиљу у породици или опасности од њега и своју процену ризика доставља основном јавном тужиоцу и центру за социјални рад.

Хитне мере

Члан 16.

Ако после процене ризика установи непосредну опасност од насиља у породици, надлежни полицијски службеник доноси наређење којим изриче хитну меру учиниоцу који је доведен у полицијску станицу (члан 14. став 1).

Хитне мере су: мера привременог удаљења учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој.

Наређењем могу да се изрекну обе хитне мере.

Наређење садржи: назив органа који је доноси, податке о лицу коме се изриче хитна мера, врсту хитне мере која се изриче и њено трајање, дан и час изрицања хитне мере и обавезу лица коме је изречена хитна мера да се по њеном истеку јави полицијском службенику који је изрекао.

Наређење се уручује лицу коме је хитна мера изречена. Ако оно одбије пријем наређења, надлежни полицијски службеник саставља о томе белешку, чиме се сматра да је наређење уручено.

Надлежни полицијски службеник доставља наређење, одмах после њеног уручења, основном јавном тужиоцу на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу.

Поступање јавног тужиоца

Члан 17.

После пријема обавештења, процене ризика и наређења, основни јавни тужилац проучава обавештења и вреднује процену ризика надлежног полицијског службеника.

Ако после тога установи непосредну опасност од насиља у породици, дужан је да суду поднесе предлог да се хитна мера продужи, у року од 24 часа од часа уручења наређења лицу коме је изречена хитна мера.

Уз предлог, основни јавни тужилац доставља суду и процену ризика надлежног полицијског службеника, своје вредновање његове процене ризика и друге доказе који указују на непосредну опасност од насиља у породици.

Поступање суда у првом степену

Члан 18.

Предлог да се хитна мера продужи подноси се основном суду на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, а о предлогу одлучује судија појединац.

Суд продужава хитну меру ако после вредновања процене ризика надлежног полицијског службеника, вредновања процене ризика које је учинио основни јавни тужилац, оцене приложених доказа и тврдњи из предлога основног јавног тужиоца и оцене изјашњења лица коме је хитна мера изречена, установи непосредну опасност од насиља у породици, иначе одбија предлог као неоснован.

Решење о предлогу доноси се без одржавања рочишта, у року од 24 часа од пријема предлога да се хитна мера продужи.

Жалба против решења основног суда

Члан 19.

Виши јавни тужилац и лице коме је изречена хитна мера могу против решења основног суда поднети жалбу вишем суду, у року од три дана од дана пријема решења, а преко основног суда који је донео решење.

Основни суд дужан је да жалбу и све списе предмета проследи вишем суду у року од 12 часова од пријема жалбе.

О жалби одлучује веће вишег суда од троје судија, у року од три дана од дана када је примило жалбу од основног суда.

Виши суд може одбити жалбу и потврдити решење основног суда или усвојити жалбу и преиначити решење основног суда. Он не може укинути решење основног суда и предмет вратити основном суду на поновно поступање.

Жалба не одлаже извршење решења основног суда.

На поступак одлучивања о продужавању хитне мере сходно се примењује закон којим се уређује парнични поступак, ако овим законом није другачије одређено.

Трајање хитних мера

Члан 20.

Хитна мера коју изриче надлежни полицијски службеник траје 48 часова од уручења наређења.

Суд може хитну меру продужити за још 30 дана.

Ако буде продужена хитна мера привременог удаљења учиниоца из стана, лице коме је изречена може да у пратњи полицијских службеника узме из стана неопходне личне ствари.

Време проведено у притвору, и свако друго лишење слободе, урачунава се у трајање хитне мере.

б) Посебне одредбе о кривичном поступку**Обавеза пријављивања кривичног дела****Члан 21.**

Лице које има сазнања о извршеном кривичном делу одређеном овим законом дужно је да то пријави полицији или јавном тужиоцу.

Хитност у одлучивању о мерама за обезбеђење присуства окривљеног**Члан 22.**

У кривичном поступку који се води за кривична дела одређена овим законом, суд је дужан да у року од 24 часа одлучи о предлогу јавног тужиоца за одређивање мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем и посеђивања одређених места, мере забране напуштања боравишта и мере забране напуштања стана.

IV. САРАДЊА У СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ**Лица одређена за везу****Члан 23.**

Лица одређена за везу именују се у полицијској управи, основном и вишем јавном тужилаштву, основном и вишем суду и центру за социјални рад.

Именује их руководилац полицијске управе, јавни тужилац, председник суда и руководилац центра за социјални рад, из реда надлежних полицијских службеника и судија и заменика јавних тужилаца који су завршили специјализовану обуку, и запослених у центру за социјални рад.

Лица одређена за везу свакодневно размењују обавештења и податке битне за спречавање насиља у породици, откривање, гоњење и суђење за кривична дела одређена овим законом и за пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених овим законом.

Министар надлежан за унутрашње послове, министар надлежан за послове правосуђа и министар надлежан за послове породичне заштите споразумно прописују начин размењивања обавештења и података између лица одређених за везу.

Група за координацију и сарадњу**Члан 24.**

На подручју сваког основног јавног тужилаштва образује се група за координацију и сарадњу.

Она разматра сваки случај насиља у породици који није окончан правоснажном судском одлуком у грађанском или кривичном поступку, случајеве када треба да се пружи заштита и подршка жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела из овог закона, израђује индивидуални план заштите и подршке жртви и предлаже надлежном јавном тужилаштву мере за окончање судских поступака.

Група за координацију и сарадњу одржава састанке најмање једном у 15 дана, а о току састанка води записник.

Састанцима могу, по потреби, присуствовати представници образовних, васпитних и здравствених установа и Националне службе за запошљавање, представници других правних лица и удружења и појединци који пружају заштиту и подршку жртвама.

Група за координацију и сарадњу доноси пословник о раду којим се ближе уређује њен начин рада и одлучивања.

Састав групе за координацију и сарадњу

Члан 25.

Групу за координацију и сарадњу чине представници основних јавних тужилаштва, полицијских управа и центара за социјални рад, са подручја за које се група образује.

Чланове групе за координацију и сарадњу именују руководиоци органа, из реда заменика основног јавног тужиоца који су завршили специјализовану обуку и надлежних полицијских службеника и запослених у центрима за социјални рад који раде на случајевима насиља у породици.

Групом за координацију и сарадњу председава члан групе из реда заменика основног јавног тужиоца.

Ако је за гоњење учинилаца кривичних дела одређених овим законом надлежно више јавно тужилаштво, виши јавни тужилац именује свог заменика, који је завршио специјализовану обуку, да учествује у раду групе и њоме председава.

Правилник о сарадњи

Члан 26.

Министар надлежан за послове правосуђа, министар надлежан за унутрашње послове и министар надлежан за послове породичне заштите споразумно доносе правилник о сарадњи, којим се ближе уређују међусобна права.

Правилником о сарадњи одређују се обавезе и сарадња државних органа и установа надлежних за примену овог закона при спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених овим законом.

V. ОБУКА

Специјализована обука

Члан 27.

Надлежни полицијски службеници и јавни тужиоци, заменици јавних тужилаца и судије који примењују овај закон дужни су да заврше специјализовану обуку према програму који доноси Правосудна академија.

Специјализовану обуку спроводи Правосудна академија за јавне тужиоце, заменике јавних тужилаца и судије, у сарадњи са другим стручним установама и организацијама, а за полицијске службенике специјализовану обуку спроводи Криминалистичко-полицијска академија.

По завршеној специјализованој обуци, Правосудна академија и Криминалистичко-полицијска академија издају полазницима обуке сертификате о завршеној обуци.

Издавање и образац сертификата ближе се уређују актом Правосудне академије и Криминалистичко-полицијске академије.

VI. ЗАШТИТА И ПОДРШКА ЖРТВАМА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ И ЖРТВАМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА ОДРЕЂЕНИХ ОВИМ ЗАКОНОМ

Право на обавештење

Члан 28.

Државни органи и установе надлежни за примену овог закона дужни су да у првом контакту са жртвом насиља у породици или жртвом кривичног дела из овог закона дају жртви потпуна обавештења о органима, правним лицима и удружењима који јој пружају заштиту и подршку.

Право на бесплатну правну помоћ

Члан 29.

Жртва насиља у породици и жртва кривичног дела из овог закона има право на бесплатну правну помоћ, према посебном закону.

Индивидуални план заштите и подршке жртви

Члан 30.

По пријему процене ризика којом је установљена непосредна опасност од насиља у породици, група за координацију и сарадњу израђује индивидуални план заштите и подршке жртви, који садржи целовите и делотворне мере заштите и подршке жртви, али и другим члановима породице којима је подршка потребна.

У изради индивидуалног плана заштите и подршке жртви учествује и жртва, ако то жели и ако то дозвољава њено емотивно и физичко стање.

Мере заштите морају да пруже безбедност жртви, да зауставе насиље, спрече да се оно понови и заштите права жртве, а мере подршке да омогуће да се жртви пружи психосоцијална и друга подршка ради њеног опоравка, оснаживања и осамостаљивања.

Индивидуалним планом заштите и подршке жртви одређују се извршиоци конкретних мера и рокови за њихово предузимање, као и план праћења и процене делотворности планираних и предузетих мера.

Индивидуални план заштите и подршке жртви израђује се и за жртве кривичних дела из овог закона.

VII. ЕВИДЕНЦИЈА ПОДАТАКА О СЛУЧАЈЕВИМА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Евиденције

Члан 31.

Надлежна полицијска управа води евиденције о пријављеним случајевима насиља у породици и о изрицању и извршењу хитних мера и извршењу мера заштите од насиља у породици.

Евиденција полицијске управе садржи:

1) податке о пријављеним случајевима насиља у породици (учесници догађаја, време, место, прикупљене изјаве, околности случаја, подаци о могућој жртви и др.);

2) податке о пријављеном могућем учиниоцу (име, презиме, јединствени матични број грађана, адреса пребивалишта или боравишта, податке о раније одређеним мерама заштите од насиља у породици);

3) податке о процени ризика и називе органа којима је процена ризика достављена;

4) податке о изрицању хитних мера (датум и број наређења о изрицању хитних мера, њихово трајање и време почетка њиховог трајања);

5) податке о продужењу и извршењу хитних мера (број и датум решења основног суда о продужењу хитних мера, подаци о извршењу хитних мера);

6) податке о извршењу мера заштите од насиља у породици.

Основни суд води евиденцију о својим одлукама о предлозима за продужење хитних мера и о одређеним мерама заштите од насиља у породици.

Евиденција основног суда о предлозима за продужење хитних мера садржи:

1) податке о лицу коме је продужена хитна мера (име, презиме, јединствени матични број грађана, адреса пребивалишта или боравишта, податке о раније одређеним мерама заштите од насиља у породици);

2) број и датум решења којим је продужена хитна мера;

3) број и датум решења којим је одбијен предлог да се продужи хитна мера;

4) податке о жалби против решења донетог о предлогу за продужење хитних мера;

5) податке о одлуци донетој по жалби.

Евиденција основног суда о одређеним мерама заштите од насиља у породици садржи:

1) податке о лицу коме је одређена мера заштите од насиља у породици (име, презиме, јединствени матични број грађана, адреса пребивалишта или боравишта, податке о раније одређеним мерама заштите од насиља у породици);

2) податке о одлуци суда о одређивању мера заштите од насиља у породици (број и датум одлуке, врста мере која је одређена и њено трајање);

3) податке о жалби на одлуку суда о одређивању мера заштите од насиља у породици;

4) податке о одлуци донетој по жалби;

5) податке о продужењу, односно престанку мера заштите од насиља у породици.

Основно јавно тужилаштво води евиденцију о предлозима за продужење хитних мера и захтевима за одређивање мера заштите од насиља у породици.

Евиденција основног јавног тужилаштва садржи:

1) податке о лицу за које је предложено продужење хитних мера (име, презиме, јединствени матични број грађана, адреса пребивалишта или

боравишта, податке о раније одређеним мерама заштите од насиља у породици);

2) податке о продужењу хитних мера (датум и број предлога за продужење хитних мера, назив суда којем је предложено продужење хитних мера, одлука суда по предлогу јавног тужиоца, подаци о одлуци по жалби);

3) податке о подношењу тужбе за одређивање мера заштите од насиља у породици;

4) врста мере заштите од насиља у породици чије се одређивање тражи;

5) податке о одлуци суда поводом тужбе за одређивање мере заштите од насиља у породици (број и датум одлуке, врста мере која је одређена и трајање мере);

6) податке о продужењу и престанку мере заштите од насиља у породици.

Надлежни центар за социјални рад води евиденцију о примени индивидуалних планова заштите и подршке жртви.

Евиденција центра за социјални рад садржи:

1) име, презиме, јединствени матични број грађана и адресу пребивалишта, односно боравишта жртве;

2) податке о индивидуалном плану заштите и подршке жртви;

3) податке о планираним мерама заштите жртве;

4) податке о планираним мерама подршке жртви;

5) податке о извршиоцима конкретних мера заштите и подршке и роковима за њихово предузимање;

6) податке о плану праћења и процени делотворности планираних и предузетих мера.

Евиденције полицијских управа, основних судова, основних јавних тужилаштва и центара за социјални рад воде се у електронском облику и чине Централну евиденцију о случајевима насиља у породици (у даљем тексту: Централна евиденција), коју води Републичко јавно тужилаштво.

Подаци могу да се унесу у Централну евиденцију само уз коришћење одговарајућих заштићених приступних шифри.

Подаци се чувају у евиденцијама и у Централној евиденцији пет година и после тога бришу.

Приступ евиденцији

Члан 32.

Приступ подацима из Централне евиденције дозвољен је само у сврху остваривања надлежности предвиђених овим законом и уз коришћење заштићених приступних шифри.

Заменик јавног тужиоца који остварује надлежности јавног тужилаштва у спречавању насиља у породици и гоњењу учинилаца кривичних дела одређених овим законом (члан 8) има право на приступ свим подацима из Централне евиденције.

Надлежни полицијски службеник има право на приступ Централној евиденцији само у делу који садржи податке из евиденција подручних полицијских управа и надлежних центара за социјални рад, надлежни судови само у делу који садржи податке из евиденција које воде основни судови, а надлежни центри за социјални рад – само у оном делу који садржи податке из евиденција које воде центри за социјални рад.

Заштита података о личности

Члан 33.

Државни органи и установе надлежне за примену овог закона дужни су да штите податке о личности, према закону којим се уређује заштита података о личности.

За прикупљање података садржаних у евиденцијама није потребан пристанак лица на које се подаци односе.

VIII. ПРАЋЕЊЕ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА

Савет за сузбијање насиља у породици

Члан 34.

Влада образује Савет за сузбијање насиља у породици (у даљем тексту: Савет), који прати примену овог закона и побољшава координисање и делотворност спречавања насиља у породици и заштиту од насиља у породици.

Чланове Савета чине представници државних органа и установа надлежних за примену овог закона.

Савет може, по потреби, укључити у рад и представнике научних и других стручних институција и удружења чија је делатност повезана са заштитом од насиља у породици.

Састав, начин рада и одлучивање Савета ближе се уређује актом Владе о образовању Савета.

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 35.

Казном затвора до 60 дана казниће се за прекршај лице које прекрши хитну меру која му је изречена или продужена или меру заштите од насиља у породици која му је одређена.

Новчаном казном од 50.000 динара до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у државном и другом органу, организацији и установи које полицији или јавном тужиоцу неодложно не пријави свако сазнање о насиљу у породици или непосредној опасности од њега (члан 12. став 2).

Осуђујућа пресуда за прекршај из става 1. овог члана може се извршити пре њене правноснажности, према Закону о прекршајима.

X. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење подзаконских прописа

Члан 36.

Подзаконски прописи предвиђени овим законом донеће се у року од три месеца од ступања овог закона на снагу, изузев акта које доносе групе за координацију и сарадњу који ће се донети у року од 30 дана од дана њиховог образовања.

Рок за образовање група за координацију и сарадњу и Савета и именовање лица одређених за везу

Члан 37.

До дана почетка примене овог закона образоваће се групе за координацију и сарадњу и Савет и именоваће се лица одређена за везу.

Завршна одредба

Члан 38.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. јуна 2017. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о спречавању насиља у породици садржан је у члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост и поступак пред судовима и другим државним органима.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ЊИМЕ ОСТВАРУЈУ

Насиље у породици је широко распрострањена појава која доводи да негативних физичких, психолошких, социјалних и финансијских последица по жене, децу, породицу и друштвену заједницу. Међународно право одређује породично насиље као кршење основних људских права лица која га трпе и обавезује државе да предузму делотворне кораке који су усмерени на супротстављање различитим облицима насиља у породици. Важећи српски нормативни оквир пружа заштиту жртвама насиља у породици путем одредаба Кривичног законика („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 - исправка, 107/05 - исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13 и 108/14) и Породичног закона („Службени гласник РС”, бр. 18/05, 72/11 - др. закон и 6/15). Кривични законик пружа јасна решења само онда када је насиље извршено, па постоји кривично дело и основ за одређивање притвора извршиоцу кривичног дела (тј. учиниоцу насиља). Поред кривичноправног значаја, овде притвор представља начин својеврсне заштите жртве насиља, будући да раздваја жртву и учиниоца насиља, тиме спречава понављање насиља, али и жртви пружа извесно време да о свему промисли и донесе понекад веома битне животне одлуке.

Важећи српски правни оквир, међутим, не садржи решења за случај када се догоди насиље у породици или када прети његово понављање, дакле, када постоји кривично дело, али не и законски основ да се учиниоцу насиља одреди притвор и тако он уклони с попришта насиља. Поред тога, постоји правна празнина и када се насиље није догодило, али постоји непосредна опасност да се догоди; овде није извршено кривично дело па, разуме се, нема ни елемената за одређивање притвора потенцијалном учиниоцу насиља. Основни циљ Закона јесте да се премости правни вакуум који постоји од пријаве насиља или опасности од насиља до отпочињања одговарајућег судског поступка, јер је управо у том вакууму жртва нарочито изложена ризику од поновљеног или ескалираног насиља.

Један од циљева закона о спречавању насиља у породици је да у наш правни систем унесе стандард према коме учинилац насиља не сме да остане код куће, не само када је насиље (тима и кривично дело) већ учињено, већ и када постоји непосредна опасност од настанка било ког облика насиља (кривичног дела). Практично, остварује се принцип тзв. нулте толеранције на насиље. Систем кривичног права, недовољан да заштити жртву, употпуњава се низом посебних одредаба чија је сврха да успостави темпорални континуитет заштите жртве насиља од настанка насиља (или претње да до њега дође) до тренутка када ће жртва бити у стању да се опорави, а насилник сноси одговорност за своје понашање. Тачније, одговорност насилника помера се „уназад”, пре наступања дејстава кривичног поступка или поступка заштите од насиља предвиђеног Породичним законом.

Предлог закона о спречавању насиља у породици (у даљем тексту: Закон) уређује један посебан поступак државних и других органа, организација и установа, који се не састоји само од стриктно правничких елемената, нити од изрицања насиља учиниоцу, већ је прожет низом психолошких и социјалних премиса. Истина је да он пре свега подразумева изрицање хитних мера учиниоцу насиља, којима се он лишава извесних права на уштрб заштите жртве насиља у строго нормираном поступку. Хитне мере јесу један од института којим се спречава понављање насиља или могућност да до њега дође можда први пут. Међутим, поред тога, поред хитних мера које имају превентивни карактер (па и онда када је насиље већ уследило!), Законом се уређују и органи и установе који се старају о заштити жртве насиља (то је пре свега полиција, али не само она) и за пружање различитих облика подршке жртви, почев од обавештавања о њеним правима, преко пружања правне помоћи и социјалних и психолошких поступака чија је сврха да жртва предахне, да се „подигне”, осамостали, почне друкчије да гледа на свет и промени начин живота. Поступак у коме се жртва штити и у коме јој се даје подршка јесте дифузан, готово без обала, одликује га одсуство строгих процедура и правила. Природно, јер су заштита и подршка персонализовани (како у погледу жртве, тако и у погледу учиниоца насиља), зависе од конкретних околности, биографије, постојања заједничких потомака са учиниоцем насиља, њихове животне доби, имовинских и породичних прилика жртве, урбаних или сеоских навика живљења, обичаја, процене личности жртве и учиниоца насиља, тежњи, врлина и мана, страхова... Стога одредбе којима се уређују поступци заштите и подршке жртви одликује високи степен апстракције, оне су више инструктивне и усмеравајуће, без ригидних директива и налога. Њихову примену и смер у коме ће оне кренути одређују сви конкретни богати животни садржаји.

Подела на две групе норми постоји у свету правне логике и правне догматике. Када се ствар посматра из социолошке перспективе, постоји међусобно прожимање. Ускраћивање одређених права учиниоцу насиља, које се испољава у изрицању хитних мера, представља спречавање насиља, али и заштиту жртве од учиниоца насиља, дакле, меру заштите жртве. Заштита жртве истовремено спречава насиље над њом. Мере подршке жртви треба да спрече да се убудуће деси насиље итд.

Институционални стуб на коме почива Закон, од кога све почиње и даље се грана јесте полицијски службеник за спречавање насиља у породици, који је специјално обучен координатор који спречава насиље у породици и стара се о заштити жртве (у даљем тексту образложења, као и у Закону, за њега се, зарад језичке економије, користи скраћеница „надлежни полицијски службеник”). Систем закона је тако постављен да од његовог деловања и процене ризика зависе све преостале делатности којима се жртва штити и пружа јој се подршка. После сазнања за насиље у породици или опасност од њега, надлежни службеник сачињава процену ризика од непосредне опасности од насиља. Његова процена ризика јесте основ за даљу активацију осталих учесника у поступку спречавања насиља и заштите и подршке жртви. Процени ли да непосредне опасности од насиља нема, даљи поступак се не води, више ништа се не дешава на плану примене Закона, изостају даље мере. Али одсуство непосредне опасности не искључује постојање опасности уопште, па је надлежни полицијски службеник дужан да своју процену ризика која указује на опасност достави центру за социјални рад, да се он упозна са детаљима и, по потреби, предузме проактивне мере; из истог разлога процена се доставља и основном јавном тужиоцу. Утврди ли, међутим, да непосредна опасност од насиља у породици постоји, надлежни полицијски службеник дужан је да сва обавештења која је прикупио и процену ризика достави основном јавном тужиоцу (месно надлежном према пребивалишту, односно боравишту жртве), центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу. На то је обавезан.

Испуњење те обавезе успоставља законску процесну везу између различитих учесника у спречавању насиља и заштите и подршке жртви, и ствара нове обавезе на путу ка коначном збрињавању жртве и отклањању последица насиља или опасности од њега. Ни жртва, али ни полиција не остају сами на половини пута, већ се у поступак укључују и други који могу и морају да помогну. Коначно, постоји и трећа могућност, која се огледа у изрицању хитних мера за спречавање насиља у породици (у даљем тексту биће називане само као „хитне мере“). Хитна мера може да се састоји од удаљења учиниоца насиља из стана или од забране учиниоцу насиља да контактира жртву и прилази јој. Хитне мере изриче надлежни полицијски службеник и могу трајати 48 часова (ни краће, ни дуже). Сврха хитних мера јесте да тренутно реше проблем, одвоје и разграниче жртву и учиниоца насиља и спрече даљу ескалацију сукоба и теже последице по жртву насиља. Једнако као што о својој процени ризика којом је утврдио непосредну опасност од насиља обавештава основног јавног тужиоца, центар за социјални рад и групу за координацију и сарадњу, надлежни полицијски службеник њих обавештава и о томе да је изрекао хитну меру. И овде обавештавање успоставља процесни мост између спречавања насиља и заштите и подршке жртви. И док центар за социјални рад и група за координацију практично настављају да поступају као да хитне мере није било (они састављају индивидуални план заштите и подршке жртви већ по пријему процене ризика од непосредне опасности од насиља, који могу кориговати по сазнању за изрицање хитне мере), јавно тужилаштво добија нову улогу (обавезу). Основни јавни тужилац (месно надлежан према пребивалишту, односно боравишту жртве) дужан је да изучи обавештења која је прибавио надлежни полицијски службеник, вреднује процену ризика коју је овај сачинио и потом одлучи да ли ће предложити да се трајање хитне мере продужи за још 30 дана (ни мање, ни више). Будући да продужење хитне мере дуже ограничава права лица коме је изречена хитна мера, за одлучивање о продужењу хитне мере надлежан је основни суд на чијем подручју се налази пребивалиште или боравиште жртве. Позитивном судском одлуком жртви се подарује додатно време да се опорави и уреди даљи живот. Разуме се, основни суд продужава трајање хитне мере ако после сопствене процене свих околности, укључујући и вредновање процене ризика коју је сачинио надлежни полицијски службеник и вредновања које потиче од основног јавног тужиоца стекне уверење да и даље, после истека 48 часова, постоји непосредна опасност од наступања насиља у породици. Паралелно са трајањем продужених хитних мера трају мере подршке жртви насиља. Ствар се, дакле, ни на који начин не окончава у заштити жртве која се постиже продужењем хитне мере.

Једном речју, Закон успоставља поступак за спречавање насиља у породици (укључујући и заштиту и подршку жртви) као систем института којима се благовремено и делотворно омогућава безбедност жртве у случајевима у којима не постоји законски основ за одређивање притвора учиниоцу кривичног дела или нека мера заштите од насиља у породици предвиђена Породичним законом.

Поред тога, Закон покушава да реши проблем који постоји у Србији и који се огледа у недовољно координисаној сарадњи органа који су надлежни да спречавају насиље у породици и заштите и пруже подршку жртви, али и у недовољној координацији између тих органа и других органа, организација и појединаца који помажу у пружању заштите и подршке жртвама. Закон нормира мултиресорну сарадњу. Јавна тужилаштва, полиција и центри за социјални рад дужни су да сарађују кроз заједничко тело – Групу за координацију и сарадњу. Онолико је група за координацију и сарадњу колико је основних јавних тужилаштва. Члан сваке од њих је и надлежни полицијски службеник који је сачинио процену ризика од насиља у породици и, по потреби, изрекао хитну меру, у свакој од њих члан је и основни тужилац који је надлежан за

предлагање да се хитне мере продуже. Суштински, јавна тужилаштва, полиција и центри за социјални рад, као органи надлежни за сузбијање насиља, заједнички разматрају сваки случај насиља у породици. Њихова сарадња не треба да резултира само на правилном усмеравању случајева насиља ка кривичном или грађанском поступку, дакле ка репресији према учиниоцу насиља, већ мора да резултира и заштитом, ојачавањем и осамостаљивањем жртве насиља. Постиге се то израдом индивидуалног плана заштите и подршке жртви, саображеног околностима конкретног случаја насиља, што је, суштина деловања група за координацију и сарадњу.

Закон омогућава да се правила о мултиресорној сарадњи примењују и на кривичне поступке који се воде за извесна кривична дела, између осталог, прогањање, силовање, обљуба над дететом, обљуба над немоћним лицем, посредовање у вршењу проституције, односно, за друга дела против полних слобода односно против брака и породице. Тиме се проширује успостављени модел сарадње.

О случајевима насиља у породици водиће се евиденције. Дужност је то полицијске управе, основног суда, основног јавног тужилаштва и центра за социјални рад. Сврха евиденција је да надлежним органима омогући приступ подацима значајним за поступање и доношење одлука. Тако, евиденције су један од услова успешне процене ризика од непосредне опасности насиља у породици, предлагања и продужења хитних мера. Централна евиденција водиће се у Републичком јавном тужилаштву и служи јачању тако потребне сарадње и координације надлежних органа.

Закон остварује главне стратешке циљеве који су нормирани у тачки 6. Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник РС”, број 27/11) тиме што успоставља систем превенције, снажи нормативни оквир, омогућава мултиресорну сарадњу, допуњава систем мера заштите жртви насиља.

Обавеза Републике Србије да законом нормира систем сузбијања насиља у породици произлази и из међународних уговора које је наша држава потврдила. Пре свега, национални законски оквир усклађује се Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, донетом у Истанбулу 11. маја 2011. године, коју је Република Србија потписала у априлу 2012. године и ратификовала у Народној скупштини у октобру 2013. године и која је ступила на снагу 1. августа 2014. године (у даљем тексту: Истанбулска конвенција). Наиме, уређивањем организације и поступања државних органа у случајевима насиља у породици, Република Србија преузима неопходне законодавне кораке да се створе инструменти делотворне мултиресорне сарадње, на шта је обавезана одредбом члана 18. Истанбулске конвенције. Прецизно формулисање процене ризика и изрицања и примене хитних мера, оснивање и прописивање деловања група за координацију и сарадњу, предвиђање израде индивидуалног плана заштите и подршке жртви и јединствена евиденција података о насиљу у породици јесу делотворна основа за оно што Истанбулска конвенција (њен члан 51) назива управљање ризиком од насиља. Поред процене ризика озбиљности ситуације и ризика од наступања насиља, Истанбулска конвенција сугерише да се могућим учиниоцима насиља у породици нареди да напусти место становања жртве и забрани да уђе у стан и ступи у контакт са жртвом на одређено време.

Коначно, Закон одговара и захтеву да санкције за кршење хитних мера буду делотворне. Наиме, лицу коме је изречена или продужена хитна мера изриче се казна затвора до 60 дана у прекршајном поступку, ако прекрши обавезе које произлазе из хитне мере.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Закона се одређује предмет Закона и предвиђа се да њиме уређује спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици. Законом, дакле, доминирају три појма, три функционалне целине: спречавање насиља у породици, заштита жртве насиља и коначно, подршка жртви да преброди претрпљено насиље. Закон се не примењује на малолетна лица која учине насиље у породици, зато што се одговорност и санкције које се њима могу изрећи због учињеног насиља у породици, кривичних дела и прекршаја уређују другим законима, као што су Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Закон о прекршајима и Породични закон. Такође, хитне мере нису примерене малолетницима због њиховог узраста и правног статуса.

У нашем праву постоје Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима, и посебни секторски протоколи (Посебни протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима, Посебни протокол за правосуђе у случајевима насиља над женама у породици и партнерским односима, Посебни протокол о поступању центара за социјални рад-органа старатељства у случајевима насиља у породици и женама у партнерским односима). Њихова примена допринела је стварању извесне праксе у сузбијању насиља у породици. Недостаје им, међутим, правна санкција, па нису успели делотворно да одговоре захтевима превенције и сузбијања растуће стопе пре свега феминицида и свих облика насиља у породици. Стога је чланом 2. Закона најпре дефинисан циљ који се настоји постићи доношењем Закона. Он се састоји од превладавања секторског, изолованог и од других чинилаца независног приступању проблему насиља. Њиме се ствара синтеза и координација у деловању свих који учествују у сузбијању насиља у породици, заштити жртве насиља и пружању подршке жртви насиља. „Циљ овог закона је да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и бржу, благовремену и делотворну заштиту и подршку жртвама насиља у породици” (члан 2. Закона).

Чланом 3. Закона дефинисани су основни појмови садржани у Закону, као што су појам спречавања насиља у породици, појам непосредне опасности од насиља у породици и појам насиља у породици. Спречавање насиља у породици је одређено као пре свега превентивно деловање, које онемогућава да до насиља уопште дође (или да се оно понови). Но, истовремено, превенција је и инструмент којим се штити жртва насиља (независно од тога да ли су учиниоцу насиља изречене хитне мере). Насиље у породици дефинисано је као скуп мера које се примењују да би се открило да ли прети непосредна опасност од насиља, и скуп мера које се примењују ако је та опасност откривена. Мере које се примењују ако је непосредна опасност откривена, по својој природи су заштитне и потпорне. Практично, опасност од насиља могућа је у три случаја: а) када могући учинилац никада није учинио насиље, б) када је у неком ранијем времену учинио насиље и прети да га понови (рецимо, учинио је насиље пре годину дана, а у последње време понаша се тако да се као да се намерава да понови насиље) и в) када је учинио насиље непосредно пре акције полиције и других органа, и очекује се да га убрзо понови. У сва три случаја процењује се да ли постоји непосредна опасност од насиља, која се састоји или у опасности да се насиље учини први пут (случај под а)) или да се насиље понови (случајеви под б) и в)). Стога се непосредна опасност од насиља у

породици одређује на основу понашања могућег учиниоца и других околности и постоји када се установи да је могући учинилац спреман да у времену које непосредно предстоји по први пут (случај а)) учини насиље у породици или да га понови (случајеви б) и в)). Закон не садржи одређење жртве насиља у породици, али доследно наведеном, жртва насиља у породици јесте лице коме прети непосредна опасност од насиља. Жртва је, дакле, лице које може по први пут да претрпи насиље, али и лице које је потенцијално изложено понављању насиља (случајеви б) и в)). И појам жртве треба конципирати са „превентивне” тачке гледишта.

Појам насиља у породици шире је дефинисан него у Породичном закону. Најпре тако што је, поред физичког, психичког и сексуалног насиља унесен и елемент економског насиља, сагласно члану 3. Истанбулске конвенције (жртви насиља ускраћују се економска средства која су јој потребна за живот или делатност итд.). Према Посебном протоколу о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима који је донело Министарство унутрашњих послова физичко насиље је „намерна употреба физичке силе која може да изазове бол, повреду, инвалидитет или смрт. Укључује понашања као што су гребане, гурање, чупање косе, трешење, шамарање, ударање, шутирање, грижење, дављење, убоде, наношење опекотина, физичко ограничавање, премлаћивање и убиство и друге манифестације”. Сексуално насиље је „сексуални акт без сагласности или могућности избора жртве да да пристанак, независно од тога да ли се акт одиграо, затим сексуални акт или покушај тог акта када особа није у стању да се сагласи или одбије учешће услед болести, инвалидитета, утицаја психоактивних супстанци, узраста, односно застрашивања, уцене или притиска, болан и понижавајући сексуални чин. Заstraшивање, уцене или притисци на учествовање у нежељеном сексуалном акту укључују коришћење речи, гестова, предмета или оружја ради исказивања намере да се изазове бол, повреда или смрт”. Психичко насиље је „нарушавање спокојства жртве услед понашања, претњи и примене метода заstraшивања са или без употребе оруђа и оружја којима се могу изазвати телесне повреде. Укључује понижававање жртве, контролисање њеног понашања, ускраћивање информација, посрамљивање и омаловажавање, окривљивање, изолацију од пријатеља и породице, манипулацију децом и омаловажавање жртве у родитељској улози, онемогућавање приступа новцу и другим добрима које утиче на ментално и емотивно стање жртве”. Коначно, економско насиље је „облик психичког насиља које подразумева неједнаку доступност заједничким средствима, ускраћивање или контролисање приступа новцу, спречавање запошљавања или образовања и стручног напредовања, ускраћивање права на власништво, присиљавање да се одрекне власништва, отуђење ствари без сагласности и друге манифестације”.

Такође је, у односу на Породични закон, прецизиран круг лица која могу бити жртве насиља у породици. То је лице које се налази у садашњем или ранијем брачном или ванбрачном или партнерском односу или лицу са којим је учинилац насиља крвни сродник у правој линији, а у побочној линији до другог степена или са којим је он сродник по тазбини до другог степена, коме је усвојитељ, усвојеник, храњеник или хранитељ. Овде су по среди или полне или породичне везе. Но, насиље у породици постоји и када је учињено сваком другом лицу са којим учинилац живи или са којим је живео у заједничком домаћинству. Дакле, то не мора бити садашњи или бивши партнер, нити крвни или грађански сродник или сродник по тазбини.

Чланом 4. одређен је и домен примене Закона на поједина кривична дела. У делу којим се уређује сарадња и координација државних органа и установа (лица одређена за везу и групе за координацију и сарадњу) и у делу који уређује подршку жртвама насиља - Закон се примењује и у кривичним

поступцима за одређена кривична дела. Пре свега, реч је о кривичном делу прогањања, чије се увођење предвиђа изменама и допунама Кривичног законика, затим о кривичним делима против полне слободе (силовање, обљуба над немоћним лицем, обљуба над дететом, обљуба злоупотребом положаја, недозвољене полне радње, полно узнемиравање, подвођење и омогућавање вршења полног односа, посредовање у вршењу проституције, приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетних лица за порнографију, навођење детета на присуствовање полним радњама), кривичним делима против брака и породице (запуштање и злостављање малолетног лица, насиље у породици, недавање издржавања, кршење породичних обавеза, родоскврнуће), кривичном делу трговина људима, али и о свим другим кривичним делима која су последица насиља у породици.

Чланом 5. Закона прописана је сходна примена одредаба Кривичног законика, Законика о кривичном поступку, Закона о парничном поступку и Породичног закона.

Одредбама **чл. 6. до 10.** Закона одређени су органи и установе који су надлежни за спречавање насиља у породици, али и пружање заштите и подршке жртвама насиља. То су полиција, јавно тужилаштво, судови опште надлежности, прекршајни судови и центри за социјални рад. Полиција спречава насиље и пружа заштиту жртвама насиља, јавно тужилаштво учествује у спречавању насиља, али и гоњењу за кривична дела одређена Законом (његовим чланом 4), судови, у контексту овог закона, суде у предметима спречавања насиља у породици (одлучивање о продужењу хитних мера, суђење за прекршај), али и у поступку по тужби за одређивање мера заштите од насиља у породици предвиђених Породичним законом, а центри за социјални рад (по правним положају они су установе социјалне заштите) помажу у спречавању насиља и пружају подршку жртвама насиља. Поред наведених органа и установа, помоћ у спречавању насиља у породици и подршку жртвама насиља дају и друге установе, пре свега из сфере социјалне политике (социјална заштита, образовање, васпитање, здравство). Подршку жртвама насиља могу пружити и друга правна лица, удружења и појединци, што је израз интензивне мултиресорне сарадње која прожима цео Закон. Слично, у члану 7. Истанбулске конвенције наведено је да ће државе осигурати усвајање и примену делотворних, свеобухватних и координираних државних политика које постављају жртву у средиште свих мера и које се примењују кроз делотворну сарадњу свих надлежних органа и организација, укључујући и државне институције и цивилни сектор.

У одредбама **чл. 11 до 22.** Закона садржане су норме процесног карактера.

Најпре се у **члану 11.** Закона одређује општа дужност свих државних органа и установа које су надлежне да примене Закон (њихов појам је одређен у члану 6. ставу 2. Закона), да брзо, делотворно и координирано поступају у спречавању насиља у породици, али и пружању заштите и правне помоћи и психосоцијалне и друге подршке жртвама. Психосоцијална подршка жртви има за циљ да послужи опоравку, оснаживању и осамостаљивању жртве.

Посебан поступак за спречавања насиља у породици нормиран је одредбама **чл. 12. до 20.** Закона. Он представља једну од најзначајнијих новина и суштинску примену неких од најважнијих решења из Истанбулске конвенције.

Најпре је предвиђена општа дужност свих да полицији или јавном тужиоцу пријаве насиље у породици или непосредну опасност од њега (члан 12. став 1. Закона). Насиље се пријављује док траје или одмах по његовом престанку. Непосредна опасност од насиља пријављује се када до насиља није дошло, или када прети непосредна опасност од његовог понављања (било да је

насиље извршено непосредно пре пријављивања опасности или дуже време пре пријављивања опасности). Дужност пријављивања насиља или непосредне опасности од њега имају и сви државни органи, организације и установе. Одредбом става 3. члана 12. Закона, обавеза надлежних државних органа и центара за социјални рад проширена је и на препознавање насиља у породици и опасности од њега, али у оквиру њихових редовних послова. Према томе, препознавање насиља није посебан, од осталих послова одвојен поступак, већ се одвија док се води неки други поступак. Рецимо, на старатељки малолетног детета уоче се трагови насиља. Дужност центра за социјални рад није да без освртања настави одговарајући поступак везан за старатељство, већ и да њега настави, али и открије да ли је старатељ био можда предмет насиља. Или, лекар пружа медицинску заштиту жртви насиља; уз медицинску заштиту, дужан је и да препозна насиље. Појам „препознавање” не односи се на уочавање физичких својстава које указују на насиље (мада и то обухвата), већ уопште на препознавање феномена насиља. То је, рецимо, могуће и када полицајац чита пријаву о насиљу и при томе нема контакт са жртвом, не види је, нити чује, али из проучавања пријаве открива, „препознаје” да је реч о насиљу у породици.

Чланом 13. Закона и даље, уређује се деловање полиције, основног јавног тужиоца и основног суда у спречавању насиља у породици. Све почиње пријавом насиља или непосредне опасности од њега. Најчешће полицијски службеник излази на лице места где проверава да ли је пријава лажна или истинита. Ако је пријава истинита, дужан је да надлежног полицијског службеника (специјално обученог полицијског службеника за спречавање насиља у породици) обавести о учињеном насиљу у породици и непосредној опасности од понављања насиља. Иста обавеза постоји и ако је полицијски службеник на други начин сазнао за насиље или непосредну опасност од њега (рецимо, насиље је пријавио лекар од кога је жртва тражила помоћ или му је јавни тужилац проследио пријаву насиља). Ради примене превентивних оперативних мера и прикупљања доказа, како је то дефинисано Истанбулском конвенцијом, полицијски службеник може да лице пријављено за насиље доведе у полицијску станицу и задржи га тамо. Сврха задржавања је да се омогући вођење поступка против могућег учиниоца насиља, посредно, да и жртва „предахне”. Трајање задржавања ограничено је на највише осам часова.

Надлежног полицијског службеника остали полицијски службеници обавештавају о насиљу или непосредној опасности од насиља. Обавештење о насиљу даје се док насиље траје или је пре кратког времена престало. Обавештавање о опасности од насиља следи када до насиља није дошло, али околности указују да оно непосредно предстоји, или када прети непосредна опасност од понављања насиља (и кад је „прво” насиље извршено непосредно пре пријављивања опасности или дуже време пре пријављивања опасности). У сваком случају, једино што надлежни полицијски службеник може да учини јесте да спречи да се насиље понови или први пут догоди. Обавештавање надлежног полицијског службеника је почетак превентивног поступка. Ако могући учинилац није доведен у полицијску станицу, надлежни полицијски службеник дужан је да одмах после пријема обавештења процени ризик од непосредне опасности од насиља у породици (члан 14. став 2). Процена ризика је сагласна одредби члана 51. Истанбулске конвенције којом се уводи обавеза процене ризика смртности, озбиљности ситуације и ризика од поновљеног насиља, укључујући и координирану сарадњу и подршку када је то потребно. Процена ризика од непосредне опасности од насиља, пре свега, огледа се у процени могућности непосредног понављања насиља. Приликом процене ризика води се рачуна о битним чињеницама, које су примера ради наведене у Закону: да ли је могући учинилац раније или непосредно пре процене ризика извршио насиље у породици и да ли је спреман да га понови, да ли је претио убиством или самоубиством, поседује ли оружје (то је према члану 51.

Истанбулске конвенције чињеница на коју се посебно обраћа пажња), да ли је ментално болестан или злоупотребљава психоактивне супстанце, да ли постоји сукоб око старатељства над дететом или око начина одржавања личних односа детета и родитеља који је могући учинилац, да ли је могућем учиниоцу изречена хитна мера или одређена мера заштите од насиља у породици према Породичном закону, да ли жртва доживљава страх и како она процењује ризик од насиља (члан 15. став 2. Закона). Пре но што оконча процену ризика, може затражити мишљење центра за социјални рад о околностима које су из надлежности центра, а битне су за процену ризика (члан 14. став 3. Закона). Но, ако центар и не да тражено мишљење, надлежни полицијски службеник остаје у обавези да сачини процену ризика.

Ако установи да постоји непосредна опасност од насиља у породици, надлежни полицијски службеник дужан је да процену ризика од непосредне опасности од насиља, са примљеним и/или прикупљеним обавештењима одмах проследи основном јавном тужиоцу на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу. Јавном тужиоцу се процена ризика доставља ради могућег предузимања мера из његове надлежности, центру за социјални рад да би могао да предузме потребне мере на пружању подршке жртви насиља, а групи за координацију и сарадњу да би израдила индивидуални план заштите и подршке жртви (члан 24. став 2. у вези с чланом 30. Закона). Даље поступање надлежног полицијског службеника зависи од тога да ли је могући учинилац насиља задржан у полицијској станици или није. У другом случају, када га полицијски службеници нису довели и задржали у полицијској станици, надлежни полицијски службеник за спречавање насиља може, после процене ризика, одлучити да се даље ништа не предузме (његове дужности престају), па се све окончава на обавештавању и прослеђивању процене ризика основном јавном тужиоцу, центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу (кад се заврше дужности надлежног полицијског службеника, жртва не остаје препуштена себи самој, већ група за координацију и сарадњу, како је наведено, израђује индивидуални план заштите и подршке жртви – смештај у одговарајућу установу, надзор над понашањем могућег учиниоца, пружање правне и психосоцијалне подршке жртви итд.). Но, он може затражити од полицијских службеника да могућег учиниоца доведу у полицијску станицу и одреде му задржавање. Надмоћ надлежног полицијског службеника над осталим полицијским службеницима је разумљива. Он је тај који је једини властан да оцени да ли постоји непосредна опасност од насиља и стога може да коригује одлуку осталих полицијских службеника да не доведу могућег учиниоца у полицијску станицу. Ако је могући учинилац задржан у полицијској станици (било тако што је одмах доведен, или што је доведен тек на захтев надлежног полицијског службеника), надлежни полицијски службеник дужан је да му пружи прилику да се о свему изјасни (овај ту прилику не мора да искористи), али и да се детаљно упозна са околностима случаја, па тек после свега процени ризик од непосредне опасности од насиља у породици. Ако установи да она постоји, надлежни полицијски службеник учиниоцу изриче једну од две хитне мере за спречавање насиља у породици или обе њих (члан 14. став 1. Закона).

Конечно, насиље или опасност од њега може да се пријави и јавном тужиоцу, а не само полицијским службеницима. Закон уређује и тај случај. Наиме, јавни тужилац коме је пријављено насиље или непосредна опасност од њега, дужан је да пријаву одмах проследи полицијским службеницима, да би они о томе обавестили надлежног полицијског службеника (члан 13. став 1. Закона). Пријава се шаље полицијским службеницима (а не одмах и непосредно надлежном полицијском службенику) да би они евентуално довели могућег учиниоца у полицијску станицу, сходно својој процени ситуације.

Одредбама **члана 16.** Закона уређене су хитне мере за спречавање насиља у породици. Њих изриче надлежни полицијски службеник, а продужава основни суд. Предвиђене су две хитне мере: мера привременог удаљења учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој. Оне могу бити кумулиране тако што ће учинилац бити удаљен из стана у коме живи са жртвом, али ће му бити забрањено и да са жртвом контактира и прилази јој. Ако жртва и учинилац не живе заједно, могуће је изрећи само меру забране контакта са жртвом и приласка жртви. Хитне мере јесу окосница механизма успостављеног Законом. Њихова сврха је да се жртва насиља у породици благовремено и делотворно заштити. Истовремено, хитне мере представљају нормативни израз принципа тзв. нулте толеранције на насиље, али и обавезе националног законодавства да усвоји мере које ће у свим ситуацијама непосредне опасности од насиља омогућити да се насилницима издају наредбе ограничавања или забране (што је предвиђено чланом 52. Истанбулске конвенције.) Хитне мере одређују се наређењем надлежног полицијског службеника за спречавање насиља у породици. Наређење је појединачни акт, форма у којој је садржана хитна мера. Наређење садржи назив органа који доноси наређење, податке о лицу коме се изриче хитна мера, врсту хитне мере која се изриче и њено трајање, дан и час изрицања хитне мере и обавезу лица коме је изречена хитна мера да се по њеном истеку јави надлежном полицијском службенику који је хитну меру изрекао (члан 16. став 4. Закона). Наређење којим се изриче хитна мера уручује се лицу коме је изречена, ако оно одбије пријем, надлежни полицијски службеник саставља белешку о одбијању пријема, чиме се сматра да је наређење уручено лицу на које се хитна мера односи. Уручење, и сам тренутак уручења битни су утолико што од тог тренутка почиње да тече време на које је хитна мера изречена (члан 20. став 1. Закона *in fine*), али и рок у коме основни јавни тужилац има право да поднесе предлог за продужење хитне мере (члан 17. став 2. Закона). Хитне мере које је изрекао надлежни полицијски службеник увек трају 48 часова од уручења наређења учиниоцу (члан 20. став 1. Закона). Надлежни полицијски службеник доставља наређење, одмах после његовог уручења, основним јавном тужиоцу на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, центру за социјални рад и групи за координацију и сарадњу. Разлози за то исти су као и у случају када хитна мера није изречена (члан 14. став 1. Закона).

Основни јавни тужилац проучава обавештења о насиљу у породици или о опасности од њега (које је примио од надлежног полицијског службеника) и потом вреднује процену ризика коју је начинио и доставио му надлежни полицијски службеник (процењује процену). Вредновање значи да основни јавни тужилац стиче свој утисак о томе да ли постоји непосредна опасност од насиља, да се његов утисак не поистовећује са (позитивним) утиском надлежног полицијског службеника, да основни јавни тужилац није само рефлексивна надлежног полицијског службеника. При томе, основни јавни тужилац може да, независно од доказа које је прикупио надлежни полицијски службеник, скупи доказе који су битни за његову процену. Истина, за то нема баш пуно времена, јер предлог да се хитна мера продужи мора се поднети у року од 24 часа од часа када је учиниоцу уручено наређење надлежног полицијског службеника (члан 17. став 2. Закона). Ако установи да постоји непосредна опасност од насиља у породици, основни јавни тужилац стиче дужност да поднесе предлог да се хитна мера продужи (члан 18. став 1. Закона). Из начела сходне примене Закона о парничном поступку (члан 19. став 6. Закона), произлази да је основни суд везан предлогом основног јавног тужиоца (тј. да не може одредити дуже трајање хитне мере од предложеног продужења, нити другу хитну меру поред или уместо оне која је већ изречена). Ако основни јавни тужилац не поднесе суду предлог да се хитна мера продужи, она не престаје по сили закона истеком

рока у коме је могао да се поднесе предлог да се она продужи. Дакле, хитна мера престаје по сили закона истеком рока од 48 часова од уручења наређења учиниоцу, без обзира на то да ли је основни јавни тужилац тражио њено продужење или не.

О предлогу да се хитна мера продужи одлучује решењем судија појединац основног суда. Пре одлуке, он је дужан да учиниоцу насиља пружи прилику да се изјасни о тврдњама основног јавног тужиоца (члан 18. став 2. Закона), а на њему је да одлучи хоће ли пружену прилику искористити. Суд вреднује процену ризика надлежног полицијског службеника, процену ризика коју је учинио основни јавни тужилац и оцењује приложене доказе и тврдње из предлога јавног тужиоца. Основни суд тако долази до процесног материјала на коме заснива сопствени утисак о томе да ли постоји непосредна опасност од насиља у породици, у ком случају усваја предлог да се она продужи (члан 18. став 3. Закона). Ако суд сматра да непосредне опасности нема, он одбија предлог као неоснован. О предлогу основног јавног тужиоца основни суд одлучује у року од 24 часа од пријема предлога и без одржавања рочишта (члан 18. став 4. Закона).

Виши јавни тужилац и лице коме је хитна мера изречена могу против решења основног суда поднети жалбу вишем суду, у року од три дана од дана пријема решења, а преко основног суда који је донео решење (члан 19. став 1. Закона). Дакле, жалба се подноси основном суду, који је дужан да је заједно са свим списима предмета проследи вишем суду у року од 12 часова од пријема жалбе. Сам виши суд дужан је да о жалби одлучи у року од три дана од када је примио жалбу од основног суда (члан 19. став 3. Закона). Виши суд може одбити жалбу и потврдити решење основног суда или усвојити жалбу и преиначити решење основног суда, али не може да укине решење основног суда и предмет врати основном суду на поновно поступање (члан 19. став 4. Закона). Ово је у интересу брзине поступка, али и заштите жртве насиља у породици.

Чланом 20. Закона одређено је трајање хитних мера. Хитне мере које изриче надлежни полицијски службеник трају 48 часова од уручења наређења лицу коме су изречене, а могу бити продужене одлуком суда за још 30 дана.

Члан 21. Закона нормира дужност сваког лица да пријави извршење неког од кривичних дела одређеног Законом (његовим чланом 4. ставом 1), ако има сазнање о томе. У погледу поступака који се воде поводом ових кривичних дела, у **члану 22.** Закона садржана је и одредба процесне природе. Суд (основни или виши, зависно од кривичног дела о коме се води поступак) мора да у року од 24 часа одлучи о предлогу јавног тужиоца за одређивање неке од три мере за обезбеђење присуства окривљеног и несметано вођење кривичног поступка које су прописане Законом о кривичном поступку: мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем и посећивања одређених места, мере забрана напуштања боравишта и мере забране напуштања стана. Идеја оваквог решења је да Закон на директан начин кореспондира са одредбама Законика о кривичном поступку, ради посебне заштите жртава појединих кривичних дела.

У **чл. 23. до 26.** Закона садржане су одредбе о сарадњи државних и органа и установа у спречавању насиља у породици. Закон, у **члану 23.** уређује институт „лица одређеног за везу”. Она постоје у сваком од надлежних државних органа и установа (полиција, основно и више јавно тужилаштво, основни и виши суд, центар за социјални рад). Посреди је стварање мобилних веза које треба да омогуће преко потребну размену података и обавештења и међусобну координацију. Лица одређена за везу дужна су да свакодневно размењују обавештења и податке битне за спречавања насиља у породици, откривање, гоњење и суђење за кривична дела одређена Законом и за пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних

дела одређених Законом (члан 23. став 3. Закона). Лице за везу именује руководилац одговарајућег органа (полицијске управе, основни и виши јавни тужилац, председник основног и вишег суда и руководилац центра за социјални рад), из реда надлежних полицијских службеника, судија, заменика јавних тужилаца и запослених у центру за социјални рад. Сва лица за везу, изузев лица која потичу из центра за социјални рад, морају претходно да окончају специјализовану обуку коју води Правосудна академија за судије, јавне тужиоце и њихове заменике, а Криминалистичко-полицијска академија за надлежне полицијске службенике.

На подручју сваког основног јавног тужилаштва оснива се група за координацију и сарадњу (**члан 24.** Закона). Она одржава састанке најмање једном у 15 дана. Надлежна је да „разматра сваки случај насиља у породици који није окончан правоснажном судском одлуком донетом у грађанском или кривичном поступку, случајеве када је потребно да се пружи заштита и подршка жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела из овог закона, израђује индивидуални план заштите и подршке жртви и предлаже јавном тужилаштву мере за окончање судских поступака”. Чланове групе за координацију и сарадњу чине представници основних јавних тужилаштава (заменика основних јавних тужилаца) који су завршили специјализовану обуку у Правосудној академији и надлежни полицијски службеници, који су завршили обуку на Криминалистичко-полицијској академији, као и представници центара за социјални рад (није потребно да су завршили специјализовану обуку), сви са подручја за које се образује група. Према томе, унутар групе могу заједнички да делују и надлежни полицијски службеник (који је сачинио процену ризика од непосредне опасности од насиља и изрекао хитне мере) и јавни тужилац, који је предлагао продужење хитних мера и можда већ води кривични поступак против учиниоца насиља. Према томе, поред захтева компетентности, испуњен је и захтев доброг упознавања са околностима конкретног случаја. Из састава групе за координацију и сарадњу искључене су судије, јер се неке надлежности групе за координацију и сарадњу управо њих посредно тичу. Састанцима група могу присуствовати, по потреби, представници установа, правних лица, удружења и појединци који су укључени у пружање заштите жртвама, што је у складу са Истанбулском конвенцијом.

Ради детаљнијег уређења сарадње надлежних органа и установа, у **члану 26.** Закона предвиђено је доношење правилника о сарадњи којим се ближе уређују међусобна права, обавезе и сарадња државних органа и установа надлежних за примену Закона, у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених Законом. Овај подзаконски акт споразумно доносе три ресорна министра (правде, унутрашњих послова и породичне заштите).

Члан 27. Закона нормира специјалну обуку коју представници надлежних органа (полиција, јавно тужилаштво, суд), не и центара за социјални рад, морају да заврше. Програм обуке припрема Правосудна академија, која спроводи и обуку судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца; обуку за надлежне полицијске службенике води Криминалистичко-полицијска академија. Све то је још један од услова да се насиље делотворно спречи а жртва заштити.

Одредбе **чл. 28. до 30.** Закона уређују пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених Законом. Да би жртва могла да користи своја права, посебно у трауматичним околностима, она најпре мора да о њима буде потпуно обавештена. Стога је предвиђено да су државни органи и установе надлежни за примену Закона дужни да већ у првом контакту са жртвом дају жртви потпуна обавештења о органима, правним лицима и удружењима који јој пружају заштиту и подршку (члан 28. Закона). Потом, жртва кривичног дела из Закона и жртва насиља у породици има право на бесплатну правну помоћ, чиме се испуњава обавеза установљена у члану

57. Истанбулске конвенције (члан 29. Закона). Израда индивидуалног плана заштите и подршке жртви јесте једна од веома битних мера које се Законом предвиђају. Дужност да изради индивидуални план заштите и подршке жртви јесте на групи за координацију и сарадњу, и настаје од тренутка када од надлежног полицијског службеника прими процену ризика којом је установљена непосредна опасност од насиља у породици (члан 15. став 4. Закона). При томе, нема значаја да ли су учиниоцу изречене хитне мере или нису. Сврха индивидуалног плана заштите и подршке јесте да спречи могуће насиље према жртви или његово понављање и пружи жртви психосоцијалну и другу подршку. План је индивидуалан утолико што је персонализован, што се односи на конкретно одређену жртву, на конкретне околности у којима је она изложена насиљу или озбиљној опасности од њега и на конкретног учиниоца насиља. Дужност је групе за координацију и сарадњу да предвиди мере које су саображене конкретној жртви и њеним проблемима (одвајање жртве од учиниоца насиља, обезбеђивање жртве од стране полиције, одлазак жртве код лекара, психолога или психијатра итд.). Једном речју, мере заштите садржане у индивидуалном плану морају да пруже безбедност жртви, да зауставе насиље и спрече да се оно понови и да заштите права жртве, а мере подршке да омогуће да се жртви пружи психосоцијална и друга подршка која служи њеном опоравку, оснаживању и осамостаљивању (члан 30. став 3. Закона). Жртва може да учествује изради индивидуалног плана ако то хоће и ако јој то дозвољавају психолошко и емоционално стање; учешће је добро са становишта оснаживања жртве, подизања њеног самопоуздања и успостављању контроле над сопственим животом (члан 30. став 2. Закона). Индивидуалним планом заштите и подршке жртви одређују се извршиоци конкретних мера и рокови за предузимање мера, како би се избегла пасивност или полинадлежност, али и спречило да се мере предузму онда када немају више никаквог смисла или губе пун учинак. Индивидуални план, коначно, садржи и план праћења предузетих мера и процену делотворности планираних и предузетих мера. Разуме се да индивидуални план заштите и подршке жртви може бити једном или више пута мењан, у зависности од његовог учинка и промена у положају жртве и учиниоца насиља.

Одредбама **чл. 31. до 33.** Закона уређују се садржине евиденција података о случајевима насиља у породици. Закон установљава дужност вођење евиденције од полиције, основног јавног тужилаштва, основног суда и центра за социјални рад, као и успостављање јединствене Централне евиденције која се води у Републичком јавном тужилаштву. Прецизно је уређен приступ евиденцији и заштита података о личности.

Одредбом **члана 34.** Закона установљава се Савет за сузбијање насиља у породици који образује Влада. Савет је радно тело Владе које је надлежно за праћење примене Закона и побољшање координираног и делотворног деловања у спречавању насиља у породици.

Члан 35. Закона садржи казнене одредбе којима се прописују прекршаји. Лице коме је изречена или продужена хитна мера или одређена мера заштите од насиља у породици према Породичном закону, може бити кажњено затвором 60 дана ако изречене мере прекрши. Казна затвора може да се изврши одмах по њеном изрицању у првом степену, пре правноснажности (члан 35. став 3. Закона). На тај начин се постиже већа делотворност хитних мера и мера заштите од насиља у породици. Такође, прописан је и прекршај за одговорно лице у државном и другом органу, организацији и установи који без одлагања не пријаве полицији или јавном тужиоцу свако сазнање о насиљу у породици или непосредној опасности од њега (члан 35. став 2. Закона).

Прелазне и завршне одредбе Закона садржане су у **чл. 36. до 38.** Закона. Њима се одређују рокови за доношење подзаконских прописа предвиђених Законом, рок за именовање лица одређених за везу, образовање

група за координацију и сарадњу и Савета за сузбијање насиља у породици. Такође, завршном одредбом предвиђено је да закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а да се примењује од 1. јуна 2017. године. Смисао одложене примене Закона је стварање временског оквира довољног да се у свим надлежним органима изграде, оспособе и унапреде капацитети неопходни за примену овог закона који уводи значајне новине у погледу обуке и специјализације носилаца правосудних функција и полицијских службеника, примене посебног поступка, мултиресорне сарадње и успостављања јединствене евиденције података о случајевима насиља у породици.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средстава у буџету Републике Србије.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Насиље у породици представља озбиљан друштвени проблем који доводи до негативних физичких, психолошких, социјалних и финансијских последица по жене, децу, породицу и друштвену заједницу. Међународно право одређује овај облик насиља као кршење основних људских права лица која насиље трпе и обавезује државе да предузму делотворне кораке како би заштитиле жртве. Постојећи нормативни оквир у Републици Србији који, и поред тога што пружа двоструку заштиту, кривичноправну и грађанскоправну, не даје задовољавајуће резултате, што се огледа у тренду пораста броја жртава насиља у породици. Као основни проблеми постојећег двоструког механизма у борби против насиља у породици идентификовани су:

- изложеност жртве продуженој опасности у вакуум времену, тј. у периоду од пријаве акта насиља до покретања одговарајућих судских поступака (грађанских, прекршајних или кривичних);
- неблагоприятност и неефикасност заштите жртве насиља у породици пре покретања кривичног, прекршајног или грађанског поступка против насилника;
- недовољан превентивни приступ у решавању проблема насиља у породици;
- недовољна координација поступања државних органа и установа у спречавању насиља у породици, односно непостојање заједничких активности у конкретним, појединачним случајевима насиља;
- недовољан број адекватно обучених представника органа надлежних за спречавање насиља у породици;
- непостојање јединствене евиденције о пријављеним случајевима насиља и мерама које су предузете и изречене од надлежних органа.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Основни циљ доношења овог закона је да се на општи и јединствен начин уреди организација и поступање државних органа и установа, ради делотворног спречавања насиља у породици, као и да се жртвама насиља у породици, али и жртвама кривичних дела одређених Предлогом закона о спречавању насиља у породици (у даљем тексту: Предлог) обезбеди брза, благовремена и делотворна заштита.

Наиме, Предлогом је предвиђена обавеза свих органа који су надлежни за поступање у складу са Предлогом да обезбеде хитно, делотворно и координисано поступање како би се спречило насиље у породици и вршење кривичних дела одређених Предлогом, те како би се жртви обезбедила одговарајућа правна и психосоцијална подршка ради отклањања узрока и последица насиља.

Постојећи унутрашњи правни оквир (Законик о кривичном поступку, Кривични законик, Породични закон и други прописи) не прописује адекватне механизме за ситуацију када се догоди насиље и постоји кривично дело, али нема законског основа за одређивање притвора, односно, када се насиље није догодило, али прети да се догоди па и нема кривичног дела, а самим тим ни елемената за одређивање притвора.

Циљ Предлога је успоставити стандард: Насилник не сме да остане код куће, не само када је кривично дело учињено, већ и када постоји непосредна опасност од настанка кривичног дела, односно било ког облика насиља, а у складу са принципом тзв. нулте толеранције на насиље.

Са тим циљем, Предлог предвиђа посебан поступак државних органа и установа који подразумева примену хитних мера, као и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици, већ у случајевима када постоји сумња да је учињен акт физичког, сексуалног, психичког или економског насиља. Циљ Предлога је да се на овај начин превазиђе правни вакуум у периоду од пријаве насиља до отпочињања одговарајућег судског поступка, јер је тада жртва нарочито изложена ризику од поновљеног или ескалираног насиља.

Предлог, даље, нормативно успоставља полицијског службеника за спречавање насиља у породици (надлежног полицијског службеника) као сензибилног и специјално обученог координатора за поступање. Наиме, по сазнању о случају насиља у породици, он је дужан да процени ризик од непосредне опасности од насиља (па и када се оно непосредно пре тога десило, када је реч о могућности да се насиље понови) и ако је потребно, изрекне хитну меру (у облику наређења) која се састоји у удаљењу учиниоца из стана, односно забрани контактирања и приласка жртви, чиме се покрива и случај када жртва и насилник не живе у истом стану. Ове мере изречене од стране полицијског службеника за спречавање насиља у породици (надлежног полицијског службеника) могу трајати најдуже 48 часа. У том периоду насилник не сме да се врати кући, односно да прилази и комуницира са жртвом. Истовремено, у року од 24 часа од када је насилнику уручено наређење којим се изриче хитна мера, основни јавни тужилац може тражити од основног суда продужење хитних мера за још 30 дана ако и даље постоји непосредна опасност од насиља у породици. На овај начин, Предлог успоставља и нормира поступак за заштиту од насиља у породици као механизам којим се благовремено и на ефикасан начин осигурава безбедност жртве онда када не постоји законски основ за стављање учиниоца кривичног дела у притвор, али и док му се не изрекне кривична санкција или нека мера предвиђена Породичним законом. У садејству са Предлогом дефинисаном обавезом пријаве и препознавања насиља, описана решења доприносе успостављању благовременог, превентивног и проактивног приступа надлежних органа.

Предлогом је на јединствен и прецизан начин регулисана сарадња како представника надлежних државних органа и установа, тј. полиције, јавних тужилаштава, судова опште надлежности и центара за социјални рад, тако и других правних лица, удружења и појединаца који могу бити укључени у пружање подршке жртвама. Мултиресорни приступ подразумева сарадњу институција која се остварује у сваком конкретном случају, а не само у одређеним тежим или учесталијим случајевима. Да би се постигао тако висок и функционалан ниво сарадње, Предлог предвиђа да ће групе за координацију и сарадњу најмање једном у 15 дана разматрати све случајеве насиља у породици у којима није окончан судски поступак. Ови састанци ће омогућити да сви надлежни органи који су укључени у сарадњу, буду благовремено обавештени о сваком случају породичног насиља и да онда заједнички сагледају случај, препознају облик и интензитет насиља, процене степен угрожености жртве, оквалификују радњу насилника и одреде мере које треба предузети у циљу најбоље заштите жртве. На овај начин се постиже не само правилно усмеравање предмета ка кривичном, прекршајном или грађанском поступку већ и заштита, ојачавање и осамостаљивање жртве путем креирања индивидуалног плана заштите и подршке. Нормирањем индивидуалног плана заштите којим се одређују носиоци појединих активности, рокови за њихово предузимање, као и план праћења и процене делотворности планираних и

предузетих мера, на непосредан начин се доприноси стварању делотворног механизма заштите и оснаживања жртве.

Предлог прописује евиденције података о случајевима насиља у породици, а које воде надлежна полицијска управа, основни суд, основно јавно тужилаштво и надлежни центар за социјални рад. Сврха евиденција је да надлежном органу у поступку за спречавање насиља у породици омогући приступ подацима значајним за поступање и доношење одлука прописаних Предлогом. Тако су ове евиденције и један од предуслова успешне примене одредаба о процени ризика од непосредне опасности од насиља, предлагања и продужења хитних мера. Поред тога, успостављањем централне евиденције о случајевима насиља у породици (која се води у Републичком јавном тужилаштву) обезбеђује се пуна примена Предлога са једне стране, као и остваривање законских циљева интензивне и континуиране сарадње и координације свих надлежних органа. Значај систематизованог прикупљања података о насиљу у породици, о осудама и ефикасности предузетих мера који ће, између осталог, омогућити процену видова и трендова овог облика насиља, истакнут је и у Конвенцији Савета Европе о спречавању и борби против насиља у породици (Истанбул 11. мај 2011, која је потврђена Законом о потврђивању, у даљем тексту: Истанбулска конвенција).

Координисано поступање свих ових лица, праћено изградњом јединствене евиденције података о случајевима насиља у породици омогућава постизање проактивнијег и делотворнијег приступа. Обавеза пријаве и препознавања насиља у породици, заједно са интензивирањем оперативне активности и посебним овлашћењима специјално обучених службеника полиције (надлежних полицијских службеника), у смислу процене ризика, допринеће смањењу броја неоткривених случајева. Смањењу „тамне бројке” овог облика насиља, посредно ће допринети и оснаживање жртава кроз њихово обавештавање о могућностима да добију помоћ, да им се осигура безбедност, као и кроз остваривање права на бесплатну правну помоћ.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

У разматрању других могућности за решавање проблема у обзир се није узимала опција *status quo*, јер су учињене анализе јасно указале на потребу стварања законског оквира како би се интензивирала мултиресорна сарадња на свим нивоима. Постојећи посебни протоколи за сваки од сектора (Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима, Посебни протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима, Посебни протокол за правосуђе у случајевима насиља над женама у породици и партнерским односима, Посебан протокол о поступању центара за социјални рад-органа старатељства у случајевима насиља у породици и женама у партнерским односима) омогућили су изградњу извесне праксе у поступању, међутим, без правно санкционисаних последица, па она не може ефикасно да одговори захтевима превенције и сузбијања растуће стопе фемцида и свих облика злостављања у породици. Анализе постојећег стања указале су и на неопходност установљавања јединствене евиденције података као базе за координисанији рад представника свих сектора. Све ово је утицало на одлуку да се донесе закон и прецизно дефинишу права и дужности представника надлежних органа, али и представника установа и других правних и физичких лица и удружења који спроводе мере заштите жртава насиља у породици и жртава кривичних дела одређених Предлогом. Нормирање посебног поступка за заштиту од насиља у породици кроз измене и допуне постојећег законског оквира није разматрано, јер би имало за последицу некохерентност.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Правно обавезујуће одредбе Предлога којим се регулише сарадња државних и других органа, као и о евиденција података о случајевима насиља у породици пружају најбољи и најчвршћи основ за координацију активности свих актера у процесу организовања заштите жртава насиља у породици и међу партнерима. Алармантна друштвена ситуација у овој области указује да је за унапређење заштите жртава и потенцијалних жртава потребно више од смерница за поступање и од протоколарне сарадње. Решења предвиђена Предлогом, у контексту одређивања лица за везу у надлежним државним органима и установама која су дужна да свакодневно размењују информације ради спречавања и процесуирања случајева насиља у породици и кривичних дела одређених Предлогом, као и оснивања група за координацију и сарадњу које на двонедељном нивоу предлажу мере за окончање судских грађанскоправних или кривичних поступака и заштиту жртве, представљају правни основ за формирање применљивих механизма који имају реалне капацитете за постизање резултата. Јасно законско дефинисање права, дужности и начина рада ових актера, као и начина вођења, садржине и могућности увида у евиденције података о случајевима насиља у породици, јесте оквир који свом својом прецизношћу и обавезношћу креира делотворну међусекторску сарадњу. Дакле, Предлог успева да на једном месту и на свеобухватан начин регулише сарадњу представника надлежних органа и свих других органа, организација, установа, удружења и појединаца укључених у процес заштите, што исту олакшава и чини реално остварљивом у пракси.

Нормирање поступка за спречавање насиља у породици доношењем закона је најадекватнији начин за решавање проблема неблаговремене и неделотворне заштите жртава у периоду од пријаве насиља до отпочињања судског поступка, имајући у виду природу Предлогом предвиђеног поступка и циљ који се жели постићи њиме. Наиме, поступак је осмишљен тако да представља мост између грађанске и кривичне процедуре имајући у виду покривеност проблема насиља у породици различитим законским решењима у Републици Србији. Еклектички приступ у формулисању надлежности, овлашћења и дужности условио је потребу да се поступак нормира посебним законом. На тај начин Предлог обезбеђује не само примену сопствених решења, већ и бољу примену одредаба других закона који уређују поступке везане за насиље у породици.

5. На кога и како ће утицати предложена решења?

Предложена решења утицаће превентивно на актуелне и потенцијалне актере који чине насиља у породици и одређена кривична дела. Примена хитних мера уз процену ризика коју полиција одмах доставља јавном тужиоцу, било да је насиље већ учињено па прети његово понављање или се очекује да буде учињено, у садејству са кратким роковима поступања јавног тужиоца и суда, од по само 24 часа, ствара извесност о брзини и ефикасности деловања репресивног система, а што на насилника делује дестимулативно. Удаљењем из стана, односно забраном приласка и комуницирања са жртвом, насилник се лишава могућности да застраши жртву по извршеној пријави насиља, како би утицао на њу да у одговарајућем судском поступку не сведочи против њега или да чак негира да је извршено насиље, што је широко распрострањена појава у пракси која за последицу има одсуство санкционисања насиља у великом броју случајева. Такође, лице коме је изречена хитна мера онемогућава се да након пријављеног насиља, под утицајем афективних осећања гнева или жеље за осветом, понови или изврши насиље. На овај начин решења из Предлога утичу на дестимулисање учинилаца кривичних дела и насилника уопште, што у

коначном треба да води смањењу стопе овог облика криминалитета, и стварању безбеднијег окружења за жртву. Предложена решења утичу и на лица које прекрше хитну меру или меру заштите од насиља у породици предвиђену Породичним законом. Одредбом члана 35. став 1. Предлога предвиђено је да ће се ова лица казнити затвором до 60 дана у складу са одредбама закона којим се уређује прекршајни поступак.

Предложена решења, дакле, утичу и на жртве насиља у породици и жртве одређених кривичних дела, јер им се кроз примену процена ризика и хитних мера од стране специјално обучених представника надлежних органа пружа благовремена заштита у веома ризичном периоду. Даљи кораци на плану осигуравања безбедности и подршке жртви предвиђени су одредбама о индивидуалном плану заштите и подршке жртви који сачињава група за координацију и сарадњу. Планиране мере ће се креирати на начин да зауставе насиље или спрече да се оно понови, чиме се жртви пружа заштита. Даље, планираним мерама се мора омогућити жртви да добије услуге које ће потпомогнути њен опоравак и осамостаљивање. Једно од предложених решења које на непосредан начин утиче на положај жртве је и нормирање права на бесплатну правну помоћ одредбом члана 29. Предлога. Предложена решења утичу и на индиректне жртве насиља у породици, а то су најчешће деца као сведоци или потенцијалне жртве насиља у породици. Процена ризика омогућава идентификовање потенцијално опасне ситуације и избегавање насиља у будућности. Такође, одредбом чланом 30. Предлога предвиђено је да ће се индивидуалним планом заштите предвидети и мере којима ће се обезбедити помоћ, не само директним жртвама насиља у породици и одређених кривичних дела, већ и другим члановима породице којима је помоћ потребна.

Предложена решења утичу и на државне органе који су Предлогом одређени као надлежни органи. У оквиру истих ће одређен број лица завршити специјализовану обуку. Такође, државни органи, организације и установе дужни су да без одлагања пријаве полицији или јавном тужиоцу свако сазнање о извршеном насиљу у породици. Предвиђено је да ће се новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казнити одговорно лице у овим субјектима ако не пријави насиље у породици.

Предлог садржи решења која ће утицати на сигурније и безбедније друштво у целини кроз подизање свести становништва о јасном државном одговору на проблем насиља у породици.

6. Које трошкове ће примена Закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима

Предлог закона неће изазвати трошкове грађанима и привреди. С друге стране, са аспекта надлежних органа, нова решења не изискују нити организационе промене нити јачање капацитета кроз ново запошљавање.

7. Да ли позитивне последице доношења Закона оправдавају трошкове које ће он створити

Како смо оценили да примена предложених решења неће бити праћена додатним трошковима по горе наведене субјекте, то сматрамо да не треба одговарати на наведено питање.

8. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Предлог није намењен тржишној конкуренцији и нема за циљ стварање нових привредних субјеката. Предлог не предвиђа оснивање нових органа, већ само унапређивање рада постојећих, бољом координацијом надлежних органа и развијањем интерсекторске сарадње.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

Министарство правде је позвало грађане и стручну јавност да се упознају са Преднацртом закона о спречавању насиља у породици и да доставе своје коментаре и сугестије од 18. марта до 10. априла 2016. године. Позвани су и представници релевантних државних органа и органа државне управе, представници невладиног сектора, еминентни стручњаци и друге заинтересоване стране. Текст преднацрта објављен је на сајту Министарства правде и одређен је начин достављања примедба, предлога и сугестија.

На Предлог закона су се изјаснили: Национална мрежа за третман починилаца насиља у породици – ОПНА; Републичко јавно тужилаштво; Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова; Аутономни женски центар; Global Rights for Woman, Minesota USA; Популациони фонд Уједињених нација – УНХПА; Саветовалиште против насиља у породици; Заштитник грађана; Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије; Женска платформа за развој Србије; Асоцијација жена судија Србије; Одељење за борбу против насиља у породици Првог основног јавног тужилаштва у Београду; Центар за социјални рад Града Новог Сада; Основно јавно тужилаштво у Крагујевцу; Савез удружења „Мрежа СОС Војводина”, Гордана Поповић, судија Љиљана Марјановић Андрић и други стручни појединци и експерти.

У примедбама је наведено, између осталог, да закон не изједначава услуге невладиног сектора у односу на услуге пружања помоћи државних органа, иако грађани по статистичким подацима највише имају поверења у невладин сектор, односно насиље се најчешће пријављује преко тзв. СОС телефона. Предлог се конкретно бави прописивањем хитних мера за спречавање насиља у породици по пријави породичног насиља. Предлог садржи процесне одредбе и одредбе које утврђују надлежност управо државних органа који имају механизме и инструменте државне заштите у случају најаве или ескалације насилничког понашања. Надлежност државног органа у смислу преузимања репресивних мера може бити само у рукама државе и мора бити јасно одређена законом, а превентивне мере су овим законом појачане у смислу јачег ангажовања државних органа. Ово не искључује улогу невладиног сектора, јер Предлог предвиђа да састанцима групе за координацију и сарадњу могу присуствовати по потреби и представници установа у систему образовања и васпитања, здравствених установа и Националне службе за запошљавање, као и представници и других правних лица и удружења и појединци који спроводе мере заштите жртава насиља у породици и одређених кривичних дела.

Део примедби се односи и на хитне мере. Предложено је прописивање још једне мере: упућивање учинилаца насиља на психосоцијални третман ради отклањања узрока насилничког понашања. Предложена мера је мера безбедности, која се као таква може искључиво прописати Кривичним закоником. Са друге стране, Предлог предвиђа изрицање хитних мера наређењем и то након пријаве када се хитно мора деловати да не би дошло до насиља или његовог понављања, тако да се њима уређује поступање у случају непосредне опасности од насиља.

Није прихваћен предлог да се одлука о издавању налога о хитној мери донесе већ само на основу изјаве жртве, будући да може доћи до злоупотребе,

па је потребно узети у обзир све чињенице у поступку процене ризика (узимање изјаве од могућег учиниоца насиља, прикупљање потребних обавештења од других полицијских службеника и др.).

Прихваћене су следеће измене: отклоњено је третирање центара за социјални рад и установа социјалне заштите као различитих појмова; у члану 12. став 1. Предлога реч: „може” замењена је речју: „мора” да пријави насиље у породици, тако да се инсистира на обавези, а не на диспозицији; у члану 13. став 1. Предлога обавеза обавештавања о сваким пријављеном случају насиља проширена је и на обавезу у случају постојања непосредне опасности за понављање насиља у породици; у члану 16. Предлога проширена је одредба детаљном процедуром одређивања хитних мера, прописана је форма одређивања хитне мере и садржина наређења о одређивању хитних мера и др.; у члану 19. Предлога унесена је сходна примена одредаба Закона о парничном поступку у поступку одлучивања о хитним мерама; члан 20. Предлога је измењен у складу са примедбама и одређено је прецизно трајање хитних мера; у члану 34. Предлога унето је да Савет за сузбијање насиља у породици може по потреби у свој рад укључивати и представнике научних и других стручних институција и удружења које обављају делатности у вези са заштитом од насиља у породици.

10. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Законом намерава

Прелазним одредбама Предлога остављен је рок за почетак примене овог закона. У том периоду треба да се обезбеде неопходне претпоставке за квалитетну и пуну примену закона. Процењено је да се до почетка примене закона могу спровести све активности и то: доношење подзаконских акта, као и аката које доносе групе за координацију и сарадњу, образовање група за координацију, именовање лица за везу, формирање савета за сузбијање насиља у породици, доношење програма специјализоване обуке и њено спровођење, формирање централне евиденције о случајевима насиља у породици и др.

Регулаторне мере: Неопходно је донети подзаконске акте којима се прецизирају одређена решења. Члан 36. Предлога закона прописује да ће се подзаконски прописи за спровођење овог закона донети у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Министар надлежан за унутрашње послове, министар надлежан за послове правосуђа и министар надлежан за послове породичне заштите доносе акт којим се ближе уређује начин размене информација и података између лица одређених за везу.

Правосудна академија је надлежна за доношење прописа у вези са издавањем и обрасцем сертификата о завршеној обуци за спречавање насиља у породици.

Министар надлежан за послове правосуђа, министар надлежан за унутрашње послове и министар надлежан за послове породичне заштите доносе протокол о сарадњи којим се уређују питања у вези са координацијом и интерресорном сарадњом.

Влада доноси акт којим се ближе одређује састав, начин рада и одлучивање Савета за сузбијање насиља у породици.

Институционалне мере: Руководилац подручне полицијске управе именује полицијске службенике за спречавање насиља у породици (надлежне полицијске службенике) ради обављања послова прописаних овим законом. Надлежни јавни тужилац именује заменике јавних тужилаца који су завршили специјализовану обуку прописану овим законом. Председник суда у судовима опште надлежности и прекршајном суду одређује судије које су завршиле

специјализовану обуку ради суђења у предметима спречавања насиља у породици и одређених кривичних дела. Центри за социјални рад одређују тим стручњака ради пружања подршке и помоћи у случајевима насиља у породици.

Надлежни државни органи (полиција, основно и више јавно тужилаштво, основни и виши суд, центар за социјални рад) у циљу ефикаснијег спровођења закона и обезбеђивања интерсекторске сарадње именују лица одређена за везу.

На подручју сваког основног јавног тужилаштва образоваће се група за координацију и сарадњу, а њене чланове именују руководиоци органа надлежних за примену овог закона. Свака група је дужна да донесе пословник о свом раду у року од 30 дана од дана образовања групе.

Формираће се Централна евиденција у Републичком јавном тужилаштву коју чине:

- евиденција о пријављеним случајевима насиља у породици, коју води полицијска управа
- евиденција о одлукама у вези са хитним мерама и мерама заштите од насиља у породици прописаних Породичним законом, коју води основни суд;
- евиденција о предлогу за продужење хитних мера и захтеву за изрицање мера заштите од насиља у породици прописаних Породичним законом, које води основно јавно тужилаштво;
- евиденција о спровођењу индивидуалних програма заштите, коју води надлежни центар за социјални рад.

Влада ће образовати Савет за сузбијање насиља у породици.

Нерегулаторне мере, Информативно-едукативне мере: Обуке за спровођење овог закона ће се спровести до почетка примене закона. Кроз специјализоване обуке пролазе полицијски службеници за спречавање насиља у породици и носиоци правосудних функција који обављају послове прописане Предлогом.

Правосудна академија доноси програм обуке за спречавање насиља у породици.

Информисање о органима, правним лицима и удружењима који пружају помоћ и осигуравају безбедност жртвама насиља обављаће се континуирано не само у односу са жртвама насиља, већ и према најширој јавности.

Израда софтвера за електронску обраду релевантних статистичких података у вези са евиденцијама предвиђених овим законом.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа:

Влада

Обрађивач:

Министарство правде

2. Назив прописа

Предлог закона о спречавању насиља у породици

Draft Law on Preventing Domestic Violence

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа,

Наслов VII. – Правосуђе, слободе и безбедност, у оквиру којег је члан 80 – Јачање институција и владавина права.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,

Наслов VII. – Правосуђе, слободе и безбедност, у оквиру којег је члан 80 – Јачање институција и владавина права.

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

-

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

- /

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити

усклађеност потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе Директиве).

Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност Предлога закона о спречавању насиља у породици.

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

- /

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

- Да, на енглески језик.

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

У поступку припреме Предлога закона министар правде је образовао радну групу, састављену од представника правосудних органа, државних органа, професуре и истакнутих стручњака из области спречавања насиља у породици. Поводом текста Предлога закона примљене су сугестије и примедбе које је изнела јавност (укључујући и стране стручњаке) које су углавном прихваћене. У току припреме текста Предлога закона није остваривана сарадња са Европском комисијом, с обзиром да материја на коју се закон односи није релевантна за процес придруживања Републике Србије Европској унији.